

Έτσι κάνουν όλες - Mozart – Così Fan Tutte

26 Απριλίου 2014 στις 19:55

Διεύθυνση ορχήστρας: James Levine
Σκηνοθεσία: Lesley Koenig
Σχεδιασμός: Michael Yeargan
Φωτισμοί: Duane Schuler
Ερμηνευτές: Susanna Phillips (Φιορντιλίζι),
Isabel Leonard (Ντοραμπέλα),
Danielle de Niese (Ντεσπίνα),
Matthew Polenzani (Φεράντο),
Rodion Pogossov (Γκουλιέλμο),
Maurizio Muraro (Ντον Αλφόνσο)

Διάρκεια: 4:05'

Ο James Levine διευθύνει την πρώτη Live in HD παράσταση του αιχμηρού ρομάντσου του Mozart Έτσι κάνουν όλες. Η κομψή σκηνοθεσία της Lesley Koenig παρουσιάζει τη Susanna Phillips και την Isabel Leonard στους ρόλους των αδελφών Φιορντιλίζι και Ντοραμπέλα, οι Matthew Polenzani και Rodion Pogossov είναι οι μνηστήρες τους και η Danielle de Niese η καταφερτζού καμαριέρα τους Ντεσπίνα –ο Maurizio Muraro ο κυνικός Ντον Αλφόνσο.

Έτσι κάνουν όλες, ή Σχολείον εραστών (Così fan tutte, ossia La scuola degli amanti) ονομάζεται μια όπερα σε δύο πράξεις του Βόλφ-

γκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, γραμμένη πάνω σε λιμπρέτο του Λορέντσο ντα Πόντε. Αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της όπερας μπούφα, δηλαδή της ιταλικής εύθυμης όπερας.

Το έργο αφηγείται μια πολύ τολμηρή - για τα δεδομένα της εποχής - ιστορία ανταλλαγής ερωτικών συντρόφων. Μολονότι στην πρεμιέρα (1790) γνώρισε θετική υποδοχή από το βιεννέζικο ακροατήριο, οι παραγωγοί επί ενάμιση αιώνα το θεωρούσαν «επικίνδυνο» για την κυρίαρχη ηθική και είτε απέφευγαν να το ανεβάσουν, ή προτιμούσαν μια πιο «αφυδατωμένη» εκδοχή. Έπρεπε να φτάσει η δεκαετία του 1950 για να ξαναβρεί τη θέση του στο οπερατικό ρεπερτόριο, όμως από τότε αποτελεί μια από τις πιο δημοφιλείς και πολυπαιγμένες όπερες.

Το "Έτσι Κάνουν Όλες" είναι η τρίτη (όλες στην ιταλική γλώσσα) και τελευταία όπερα που προέκυψε από τη συνεργασία του Μότσαρτ με τον Ντα Πόντε - είχαν προηγηθεί οι Γάμοι του Φίγκαρο και ο Ντον Τζιοβάννι. Μάλιστα ο στίχος που έδωσε τον τίτλο (così fan tutte) αποτελεί επανάληψη μιας φράσης του Δον Μπαζίλιο απ' τους Γάμους του Φίγκαρο.

Παλαιότερα πιστευόταν πως γράφτηκε κατά παραγγελία του αυτοκράτορα Ιωσήφ Β' των Αψβούργων, όμως η σύγχρονη έρευνα έχει ανατρέψει αυτήν την άποψη. Επίσης, χειρόγρα-

φες παρτιτούρες που ανακαλύφθηκαν το 1994, δείχνουν μια ανολοκλήρωτη προσπάθεια του Αντόνιο Σαλιέρι να μελοποιήσει το ίδιο λιμπρέτο πριν το Μότσαρτ - ο Ντα Πόντε συνεργαζόταν και με τους δύο συνθέτες, οι οποίοι θεωρούνταν «άσπονδοι φίλοι» στους καλλιτεχνικούς κύκλους της αυστριακής πρωτεύουσας.

Όσον αφορά στην εκτελεστική πρακτική του έργου, οι σύγχρονες επιταγές αποκλίνουν από τις αυθεντικές. Ειδικότερα στους τύπους φωνής πλέον ακολουθείται η σύγχρονη πρακτική· ο Μότσαρτ ήταν πολύ πιο γενικός, προβλέποντας υψιφώνους για τους τρεις γυναικείους ρόλους, τενόρο για το Φεράντο και βαθυφώνους για το Γουλιέλμο και το Δον Αλφόνσο.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι δεν είναι σπάνιο φαινόμενο, διάφορες διανομές να ξεφεύγουν κι απ' τις δύο εκδοχές. Συχνά η Δέσποινα ερμηνεύεται από μεσόφωνο, όταν ο σκηνοθέτης επιθυμεί να της δώσει πιο δραματικό τόνο, πέρα από τα κατά βάσιν συμπτρετίστικα χαρακτηριστικά της. Επίσης συχνά για το Δον Αλφόνσο επιλέγεται βαρύτονος και για το Γουλιέλμο βαθύφωνος. Οι μόνοι ρόλοι που ακολουθούν οπωσδήποτε τον παραπάνω πίνακα είναι ο Φεράντο και η Φιορντιλίζι, διότι είναι γραμμένοι σε τόσο ψηλή περιοχή που μπορούν να αποδοθούν αποκλειστικά από τενόρο και υψίφωνο αντίστοιχα.

Πράξη Α΄

Η όπερα ξεκινά με ένα στοίχημα. Από τη μία μεριά είναι ο Γουλιέλμος και ο Φεράντο, δύο αξιωματικοί που αγαπούν δύο αδελφές (Φιορντιλίζι και Ντοραμπέλα αντίστοιχα) και τις θεωρούν απόλυτα πιστές. Από την άλλη είναι ο Δον Αλφόνσο, για τον οποίο η γυναικεία πίστη είναι σαν το φοίνικα - όλοι λένε ότι υπάρχει, αλλά κανείς δεν ξέρει που είναι. Με τη μεριά του Αλφόνσο θα ταχθεί και η Δέσποινα, υπηρέτρια των δύο κοριτσιών.

Στα πλαίσια του στοιχήματος, οι δύο στρατιωτικοί υποκρίνονται ότι τους καλούν στον πόλεμο και φεύγουν απ' τη Νάπολη. Γρήγορα όμως επιστρέφουν μεταμφιεσμένοι σε Αλβανούς μου-

στακαλήδες και διεκδικούν ο ένας την αγαπημένη του άλλου. Οι κοπέλες αρχικά αποκρούουν την ερωτική πολιορκία, αποφασισμένες να μείνουν απόλυτα πιστές. Ο Αλφόνσο φαίνεται να χάνει το στοίχημα, μέχρι που η τετραπέρατη Δέσποινα σκηνοθετεί μια ψεύτικη απόπειρα αυτοκτονίας των δύο παράξενων επισκεπτών λόγω ερωτικής απογοήτευσης.

Πράξη Β΄

Κολακευμένες από την απόπειρα αυτοκτονίας των επίδοξων εραστών τους, η Φιορντιλίζι κι η Ντοραμπέλα συμφωνούν πως δεν θα ήταν κακό ένα αθώο φλερτ μέχρι να γυρίσουν οι αγαπημένοι τους. Με αυτή τη σκέψη, αργά (Φιορντιλίζι) ή γρήγορα (Ντοραμπέλα) πέφτουν στις αγκαλιές των Αλβανών. Μετά από αυτήν την εξέλιξη, οι δύο άντρες αναγνωρίζουν τη νίκη του Δον Αλφόνσο και αποφασίζουν πως δεν αξίζει πια να αγαπούν τα κορίτσια. Ο θυμόσοφος φίλος τους θα ζητήσει τότε να τις συγχωρήσουν, μιας και κατά βάθος «έτσι κάνουν όλες». Αυτοί πράγματι μεταπειθόνται, αλλά αποφασίζουν να δώσουν πρώτα ένα μάθημα στις (ακόμα ανυποψίαστες) άπιστες.

Το αθώο φλερτ σύντομα μετατρέπεται σε πρόταση γάμου, την οποία οι κοπέλες αποδέχονται. Όμως με τη λήξη της τελετής (που τελεί η Δέσποινα μεταμφιεσμένη σε συμβολαιογράφο), ακούγονται από μακριά εμβατήρια, σημάδι πως ο στρατός μπήκε στη Νάπολη. Τρομοκρατημένες κρύβουν τους γαμπρούς σε ένα δωμάτιο - έτσι αυτοί βρίσκουν την ευκαιρία να φορέσουν τα κανονικά τους ρούχα και να επανεμφανιστούν ως Γουλιέλμος και Φεράντο που μόλις γύρισαν απ' το μέτωπο.

Δήθεν κατά λάθος, ο Αλφόνσο πετά μπροστά τους το πιστοποιητικό του γάμου. Αυτοί υποκρίνονται τους εξοργισμένους και φεύγουν, για να ξαναγυρίσουν φορώντας τη μισή στολή τους και τη μισή αμφίεση των Αλβανών, ενώ ταυτόχρονα η Δέσποινα βγάζει κι αυτή την αμφίεση του συμβολαιογράφου. Μόνο τότε καταλαβαίνουν οι δύο κοπέλες τι έχει συμβεί και ζητούν συγχώρεση. Το έργο κλείνει με τα δύο πραγματικά ζευγάρια να τραγουδούν επανενωμένα.